

میوه حمله آمریکا به منطقه را ایران چید

جهان در حال گذار از نظم قدیمی به یک نظم جدید است که مختصات این نظم جدید هنوز به درستی مشخص نیست.

جهان در حال گذار از نظم قدیمی به یک نظم جدید است که مختصات این نظم جدید هنوز به درستی مشخص نیست. نشانه‌های این گذار را می‌توان تغییرات در توزیع هرم قدرت جهانی، تضعیف نهادها و رژیم‌های بین‌المللی کنونی، تضعیف آمریکا و افول گسترده هژمونی این کشور، ایجاد نظم‌های منطقه‌ای جدید، تضعیف دلار در مناسبات مالی و تجاری جهان، خیزش قدرت‌های منطقه‌ای و بین‌المللی جدید دانست.

پیرامون این گذار و پیچ تاریخی حساس خبرنگار کیهان سراغ فیلسوف شهیر آمریکایی رفته است. چامسکی مولف بیش از 50 کتاب از جمله، «توهّمات ضروری» و «قدرت فهم» و «نفع به جای مردم» و کتاب خواندنی «ایالات ناکام آمریکا»: توهین به قدرت و حمله به دموکراسی است. مصاحبه با یک فیلسوف در آستانه 90 سالگی آن هم از طریق ایمیل کار چندان ساده‌ای نبود و جواب‌های کوتاه وی نشان از این امر دارد. اما همین جواب‌های کوتاه نیز نشان از رویکرد کلی انتقادی وی به نظم کنونی حاکم بر آمریکا دارد. متن گفت‌وگو خبرنگار کیهان با این تاریخ‌دان و منتقد اجتماعی را در ادامه می‌خوانید:

* آمریکا به عنوان یک قدرت سنتی در جهان تک قطبی که بر جهان به طور یک‌جانبه مسلط بوده است، اکنون به سرعت در حال از دست دادن قدرت خود است و از سویی دیگر جهانی چند قطبی در حال شکل‌گیری است. به اعتقاد شما نهاد‌های اقتصادی شرقی همچون «آسه» و «آ.س» و «شانگهای» از سمتی و تحولات مهم در منطقه از سمتی دیگر تا چه میزان در شکل‌گیری ساختار جدید دنیا موثرند؟

ایالات متحده آمریکا بی‌تردید پس از پایان یافتن جنگ جهانی دوم قدرت برتر و مسلط در حوزه‌های مختلف جهانی بوده است؛ اما هیچگاه در جهان به صورت یک‌جانبه حکمرانی نکرده و جهان را بدون در نظر گرفتن نقطه نظرات دیگران اداره نکرده است. این نکته را باید به‌خاطر سپرد که اوج قدرت آمریکا درست پس از پایان جنگ جهانی دوم شکل گرفت اما «آسه» و «آ.س» هم‌زمان قدرت تدریجاً رو به زوال گرایید. تنها پس از چند سال از خاتمه جنگ چین خود را از حلقه قدرت و سلطه آمریکا خارج کرد؛ سپس، چین و روسیه در شراکتی که البته برقراری و تداوم آن آسان هم نبود تاکنون سعی کردند تا هماهنگی خود با یکدیگر را از دست ندهند. هر چند باید در نظر داشت که در دهه‌های اخیر در طیف مسائل گسترده‌ای نظرات متفاوت و غیرهمسانی داشته‌اند؛ رفته رفته جهان شماتیک جدید از هندسه قدرت را به خود دیده که در آن سه محور نقش اساسی را ایفا می‌کنند. نظام سه قطبی امروز، حاصل روند اصلاح رویه استعمارگری و بازسازی نظام صنعتی جوامع مختلف بوده و ماحصل آن پیدایش ابر اقتصادهایی در آمریکای شمالی، اروپا و شمال شرق آسیا بوده است. دقیقاً با پیدایش ساختار جدید سه قطبی حتی با وجود فروپاشی شوروی سابق؛ قدرت آمریکا نیز به آرامی محو شد؛ در کنار این واقعیت اما همچنان باید تاکید کرد که آمریکا همچنان قوی‌ترین کشور در حوزه نظامی است و حدود نیمی از ثروت جهان را به خود اختصاص داده است؛ این بعد قدرتی که از اهمیت بالایی نیز برخوردار است؛ کمتر به آن اشاره شده است. «آ.س» و «آ.س» و «آ.س» نقش بسیار مهمی در تأثیرات جهانی دارند. چین به‌طور مشخص، در آینده قدرت اقتصادی جهانی، نقش پررنگ‌تری نیز پیدا خواهد کرد. بزرگترین چالش آمریکا اکنون چشم‌انداز دور این کشور است.

* تضعیف ارزش دلار در شرایط کنونی را چطور ارزیابی می‌کنید؟ با توجه به اینکه چین در حال پرکردن ذخایر خود با انبوهی از مقادیر طلاست و قراردادهای بزرگ اقتصادی با سایر کشورها را مبنای ارز ملی خود «یوان» به امضاء می‌رساند، آینده قدرت اقتصادی آمریکا در آینده را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

سیاست اتخاذ شده در آمریکا همچنان دلار را به عنوان یک ارز قدرتمند در سطوح جهانی حفظ کرده است. این سیاست اگرچه در حوزه اقتصادی برای آمریکا سودمند است؛ اما کسری بودجه تجاری جدی‌ای را به‌بار آورده و (از این پس هم) خواهد آورد. از آن سو همانطور که دلار به آرامی در حال ضعیف شدن است، هزینه‌ها برای مصرف‌کنندگان افزایش می‌یابد اما تولیدات داخلی و محلی هر کشوری برای خود نفع می‌برند. چالش‌های متنوعی در برابر دلار وجود دارد اما در حال حاضر آنها صرفاً مشکلات بالقوه‌ای هستند که

تأثیرگذاری زیادی نداشته‌اند.

* عوامل دیگر فرهنگی، اقتصادی و نظامی که در شکل‌گیری نظام جدید جهانی موثرند را چه می‌دانید؟ عوامل بسیار زیادی در شکل‌گیری هندسه جدید قدرت نقش دارند اما هیچ‌یک از آنها به اندازه ابعاد نظامی و اقتصادی تأثیرگذار نیستند.

* عملکرد ایران در یافتن یک نقش مناسب در نظم جدید جهانی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ جمهوری اسلامی ایران در این حوزه تا چه مقدار موفق بوده است؟ ایران به لطف واشنگتن توانسته قدرت خود را در منطقه افزایش دهد، حمله آمریکا به عراق، دشمن درجه یک ایران در منطقه را نابود کرد و تأثیرات این کشور بر عراق پس از صدام را به طور قابل ملاحظه‌ای افزایش بخشید.